

20 oktober 2021

Uitgave van de Leido Academy, het thema-netwerk voor LevenLang Leren

Hogescholen klaar? Mixen maar... met Ad-programma's!

In een vorige nieuwsbrief hebben we al gemeld dat de Rotterdam Academy, de RAc dus, in september haar tweede lustrum kon vieren. Een mijlpaal voor de Hogeschool Rotterdam, maar ook voor ons land, wetende dat de Ad een krachtige groeibriljant is. Tijdens de RAc-bijeenkomst in De Kuip werd een documentaire vertoond, met allerlei beschouwingen vanuit verschillende hoeken, terugkijkend op de afgelopen tien jaren¹. Dat werd onder meer gedaan door oud-onderwijsminister Jet Bussemaker, overigens wel een behoorlijke 'late believer' als het gaat om de Ad, maar goed, ze heeft dit type onderwijs uiteindelijk toch omarmd.

Ze deed een interessante uitspraak, met een suggestie die zonder meer kan bijdragen aan de verdere uitbouw van het Ad-aanbod. Het betreft het verder verzelfstandigen van dit type opleiding door het aanbieden van programma's die te zien zijn als cross-overs – dus het formeel mixen van competenties die op zich uit verschillende hbo-sectoren komen. Het kan dus gaan om techniek en zorg, marketing en onderwijs, welzijn en management, en zo zijn er meer sectoroverstijgende combinaties te bedenken.

De gedachte hierachter is dat er mbo'ers en werkenden zijn (naast praktische havisten) die een verdere stap op de ontwikkelingsladder willen zetten met een formeel diploma, maar verder geen intentie hebben om na het behalen van het Ad-diploma direct door te gaan met een resterend bachelor-programma. Ze kunnen en willen volstaan met het daarna doen van allerlei scholings-trajecten op niveau 6, in het verlengde van (een van) de richtingen die in het 'mix-programma' een plek hebben gekregen, met die cross-over-benadering.

We willen dit wat verder uitwerken, aan de hand van een aantal suggesties. Aan het eind van het RAc-feest ging directeur Bert Reul in op het kunnen verzorgen van cross-overs, door o.a. te shoppen bij bestaande opleidingen, een optie die nu al wordt ingezet. Het gaat ons hier ook niet om het geven van compleet nieuwe aanzetten, maar wel om toch een brede discussie rond de arbeidsmarktrelevantie van formele hbo-opleidingen aan te moedigen. Door de groei van de vraag naar Ad's kan hiermee een volgende fase rond het aanbod zonder meer worden gevoed.

Ad-opleidingen - doelmatigheid

Het gaat om het zoeken naar mogelijkheden voor Ad-opleidingen over de grenzen heen van hbo-sectoren, en daarbinnen als het programma brede sectoren betreft. Dat kan nu dus ook al met keuzevakken en minoren, of met het doen van de praktische componenten. Maar de bedoeling is om in formele zin Ad-opleidingen te ontwikkelen en aan te bieden die volgens de huidige kaders van de doelmatigheid lastig zijn te hanteren als het de relevantie voor de arbeidsmarkt betreft².

Als bijvoorbeeld naar de ROA-voorspellingen wordt gekeken, is het voor de Commissie Doelmatigheid ingewikkeld om een goed beeld te krijgen van wat de mogelijkheden voor studenten zijn

¹ Zie: https://www.youtube.com/results?search_query=10+jaar+rotterdam+academy

² We kijken hier naar de bekostigde Ad-opleidingen. Private aanbieders hoeven niet langs de CDHO als de doelmatigheid in beeld komt. Dat betekent dat deze hogescholen veel meer speelruimte kunnen claimen, en pas onder de loep worden genomen door de NVAO bij het beoordelen van nieuwe aanvragen – en bij de vervolg-accreditatie. Die beoordeling kent ook aspecten die te maken hebben met het werkveld waarvoor wordt opgeleid, maar bij het verzorgen van de Ad's is het nog steeds mogelijk om keuzes te maken voor het inrichten van de programma's op zelfgekozen delen van de arbeidsmarkt.

over een aantal jaren, in zo'n 'gemixed' deel van het werkveld. Men zal zich dan vooral dienen te baseren op hetgeen de aanvragende hogeschool aanlevert, met een onderbouwing van de baanopeningen die er voor de afgestudeerden zijn.

Daarbij speelt ook nog het probleem dat de huidige arbeidsmarktvoorspellingen zich richten op 'hoe is het over 7 jaren', dus de termijn waaronder de laatste fase van het voorbereidend onderwijs en de gehele bacheloropleiding vallen (dus het maken van de keuze en het doen van een studie als een traject). Maar voor de Ad-opleiding gaat het in zo'n geval om een termijn van 5 jaren. De aanvragende hogeschool is aldus zelf sterk aan zet om de CDHO (en de NVAO) ervan te overtuigen dat (in een regio) mensen op niveau 5 nodig zijn. Dat legt aldus een behoorlijke druk op de aanvraag, maar het is goed om te merken dat de hogescholen 'het kunstje' aardig onder controle hebben gekregen – hetgeen te merken is aan wat er zoal wordt goedgekeurd.

Aspecten van het mixen van richtingen

We geven hier een lijstje met gedachten die al brainstormend naar boven kwamen bij het via de RAc aangejaagde idee om de zelfstandige positie van de Ad-opleiding nog meer cachet te geven. Dat idee sluit mede aan bij de wens die op veel plekken leeft om bepaalde types Ad's nadrukkelijk te positioneren in het verlengde van mbo-4. Het betreft mede degenen die willen doorstuderen maar al weten dat met het mbo-4-diploma een goede werkplek beschikbaar is en de Ad als een aanvullende opleiding een vorm van competentieverrijking is te zien. Binnen de Ad-opleiding kan ook al worden gewerkt, om de kracht van die werkplek (alvast) te kunnen gebruiken teneinde die extra stap te gaan zetten.

- De Ad-opleiding kent een programma dat is gebouwd met inzet van leeruitkomsten die behoren bij twee verschillende hbo-sectoren d.w.z. dat het programma op zich niet nadrukkelijk laat identificeren als behorend tot een bestaande hbo-sector (ook kijkend naar de indelingen die het ROA en andere organisaties gebruiken).
- Het betekent dat de onderdelen zich richten op een deel van het werkveld waarbij in allerlei functies sprake is van een cross-over inzet van benodigde competenties, met een algemeen niveau dat op 5 is te plaatsen.
- Voor de instroom vanuit het mbo kan gebruik worden gemaakt van het aanbieden van keuzedelen op niveau 4, ook gericht op beide hbo-sectoren, waarbij de mbo-instelling de mogelijkheid biedt om dergelijke keuzedelen te volgen, ter voorbereiding op de Ad-opleiding.
- De onderbouwing van de arbeidsmarktrelevantie is gebaseerd op regionaal onderzoek, met inzet van de regionale organisaties die hiervoor de cijfers kunnen aanleveren. De branches en bedrijfstakken spelen een belangrijke rol bij het identificeren van de werkzaamheden, maar ook bij het actualiseren van het programma.
- De NVAO kent voor het beoordelen van dergelijke Ad-opleidingen een specifieke versie van het beoordelingskader, om in de beoordelende commissie de regionale expertise nadrukkelijk te gebruiken.
- In het geval er toch gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid om door te gaan voor de bachelorgraad, zal er in het algemeen sprake zijn van een tussenjaar dan wel instroom in een opleiding die behoort tot een van de betreffende hbo-sectoren. Wel zal kunnen worden onderzocht of een zelfstandig tweejarig programma kan worden ontwikkeld, te positioneren als voorzetting van de Ad binnen hetzelfde deel van het werkveld, ook als een cross-over. Als daarvoor geen zelfstandige accreditatie valt te ontwikkelen is het voorstel dit programma in beide hbo-bacheloropleidingen als afstudeerrichting op te nemen.
- Onderzocht kan worden of de SBB, verantwoordelijk voor de mbo-kwalificaties, een rol kan spelen in dit Ad-aanbod, op basis van de regionale kennis van zaken.

Aan de slag...

Het lijkt dat hier mede een schone taak ligt voor het Ad-platform dan wel een samenwerking tussen de hogescholen die vooral in de regio's actief zijn met veel mbo-aanbod – en dus 'cross-over-industrie en -dienstverlening'. De 'Professional Associate Colleges' kunnen er zeker mee aan de slag, op basis van hun regionale verankering, zoals nu valt steeds meer valt te zien.

Iets voor een landelijke werkgroep, met hogescholen, NVAO, CDHO en werkgeversorganisaties? Kan OCW er meteen een experiment van maken onder aanvoering van de RAc... (toch?)